

lakást kapott a kerület, mint amennyi lakos egyetlen pénteki fogadónapján felkereste a tanácselnököt. A tíz-tizenöteletes lakóépületek, a terebélyesedő és világvárosias centrum, a csillagtelepi és királyerdei lakótelepek ellenére a hajdani, földszintes, falusi Csepel adja meg ma is a városrész karakterét; ha a tanácsi vezetők fogadóóráira betérő ügyfél még csak a köszönetnélnél tart is, a ruhájáról érződő penészillatból könnyen lehet következtetni arra, mi a kívánsága. A szigetcsúcsi nyomortelep, Csepel hírhedt slum-nyegedét a főváros segítségével tavaly sikerült végre átadni az enyészetnek; helyette azonban már kinőtt a Hároson egy másik. A szombattól hétfőig felépített tákolmányok ellen elkeseredett küzdelmet vív a tanács műszaki osztálya, vállalva a rendőrséggel, de inkább kevesebb, mint több sikerrel.

A lakáskérdés megoldásához, a már említett konkurrenciaharc jegyében a csepeli üzemek is latbavetik minden befolyásukat és eszközüket, ehhez nekik is elsőrendű érdekük fűződik. Éppenséggel nem segíti a törzsgárdák kialakítását, ha dolgozók rossz lakáskörülmények között élnek, de még az sem, ha százával kapják lakáskiutalásaikat Újpalotára, napi két-háromórás utazási távolságra. Ezért is segíti a tanács a Katona József utcai öreg földszintes házak bontási programját, amelyet a Vas- és Fémművek társasházépítési akciója követ: ez év végéig háromszázhatvan egészséges, távfűtéses családi otthon épül fel az együttműködés eredményeként. A lakásépítési program, amely 1975-ig négyszázötven új csepeli lakossal is számol a jelenlegi igénylőkön kívül, a tervidőszak befejeztéig további ezer családi otthon felépítését tűzte célul a Rákosi Endre utca környékén; az előkészítő munkák már megkezdődtek. A királymajori lakóterületen, kisebb szanálás révén magasház, telepszerű építkezéssel újabb ezer-ezerkétszáz család elhelyezésére nyílik lehetőség 1975-ig; tovább épül a csepeli városközpont is, a most zajló harmadik ütemben biztosítottak látszik 2100 lakás átadása. Mindez hamarosan és érezhetően enyhíti a csepeli lakásgon-dotokat.

Ezzel kapcsolatban két kihasználatlan lehetőség is gondolkodóba ejti a tanácsiakat. Az egyik: a Vasművel határon, Ady Endre utcai elavult, földszintes házak hosszan elnyúló sora. Zárót területéről van szó, a távolabbi jövőben szanálásra ítélt övezetről, amelynek közeli hasznosítását több érv is alátámasztja. Csepelnek sincs már hová terjeszkednie, gazdaságos beépítésre alkalmas területei elfogytak; az említett házsorok bontása után előnyös feltételeket teremtené a beépítésre a közlekedés, a közművesítettség adottsága; nem szólva arról, hogy a kerületbe vezető, modern házakkal beépített útszéli hatását lerontja a falusias, földutas belvárosi rész. Igaz, nyolcszáz-ezer családot érintene a szanálás. Csak hogy még ezt az ellenérvet sem lehet elmondani Csepel „szűzföldjéről”, a Duna Tsz hetven hektárnyi mezőgazdasági területéről. A Csepel kapujában elterülő jókora lapályért hosszabb ideje kemény csata dúl; a termelőszövetkezet szívesen megtartaná magának, viszont az ipar is szemet vetett rá, nyomda, aszfaltgyár és más üzem is benyújtotta rá igényét. Szerencsére a városrendezők itt nem járultak hozzá az ipar honfoglalásához. Jó ideig a lakástelepítéshez sem, azzal az érveléssel, hogy a főváros számára érintetlenül kell hagyni ezt a levegőtisztító zöldsávot. Csak hát a nyugati széljárás aligha viszi el Budapest fölé a friss csepeli levegőt; s ezt belátva, néhány hónap óta az összefüggő közművesített, beépíthető területeket kereső főváros már hajlik a termelőszövetkezet földjének hasznosítására. Ilyenformán egyáltalán nem kizárt, hogy néhány éven belül Csepel a műút mentén összeépül a Soroksári úttal, a Ferencvárossal.

Négyszázötven autótulajdonos

Hová kerülne még a tanácsiak által papírra vetett milliárdok? Például az útépítés költségrova-

tába. A százharminc kilométernyi kerületi úthálózatnak ma még csaknem a fele földút; márpedig a kilenc csepeli autóbusszjárát, az üzemek teheráru forgalma és a négyezer kerületi személygépkocsi tulajdonos — részükre hamarosan átadják a huszonkét millió forintos költséggel épült új, Jókai utcai autószervert — ennél többet kíván. Az érdekesség kedvéért kell megemlíteni, hogy a Csepelre hajdan oly jellemző biciklikaravánok ma ismét feltűnnek, a gyári dolgozók közül sokan, különösen a kerület-széli lakosok, mind szívesebben választják a kerékpár nyergét az autóbusszok helyett. A tervek szerint 1975-ig ötvenháromezer négyzetméternyi utat építenek át, s látnak el a szilárd burkolattal; ez nem sok, költségeire mégis negyvenmillió forintot kell előteremtenie a tanácsnak, emellett jelentős összegeket áldozva a kerületi útkarbantartó kirendeltség építésére, korszerűsítésére.

A szociális és egészségügyi fejlesztések terén a lakóterület nagy erőfeszítéseket vár az üzemi körülmények utolérésére. Az 1948-ban feleannyi társadalombiztosításban részesülő lakos számára épült rendelőintézet mind nehezebben tudja betölteni funkcióját, ezért hamarosan elkészítetik bővítésének terveit, s 1976-ban hozzálátnak megvalósításukhoz. Közlekedési határidővel vette programjába a tanács a nehezebb körülmények között élő csepeli öregeknek újabb nyugdíjas otthon megteremtését, teljes ellátást, orvosi felügyeletet, pihenést, szórakozást biztosítva.

Királyerdőre koncentrálni!

A királyerdei tanácstagok beszámolóik, fogadóórák — ez év tavaszán még a tanácstagok jelölőgyűlések is — sűrűn adresszálták a kerület vezetőinek a panaszkodókat, sűrűbben, mint Csepel más részeiből a lakosok. A kerület népességének egyharmada él itt, mégis, a hiányos királyerdei ellátottság rontja első sorban Csepel statisztikai átlagait. A kerület gyenge közművesítettsége nem a városközpontra és az iparvállalatok közvetlen környékére jellemző, hanem a laza, kertes beépítésű övezetekre, a városrész peremeire, főként a Királyerdőre. Hogy mást ne is említsünk, a csatornahálózat hiánya — a prognózisok szerint sajnos még hosszú ideig — télen-nyáron, olvadások vagy záporok idején kisebbfajta beltengereket teremt Királyerdőn, a városi — különösen fővárosi — élethez képest szokatlan és méltatlan körülményeket előidézve. A tanács épp ezért fordítja energiájának és pénzének tekintélyes hányadát erre a negyedre; az üzemek Csepelje nemkülönben. Csupán a legutóbbi hónapok királyerdei eseményei között is érdemes megemlíteni a Kalamár utca öregek napközi otthonának elkészültét, a Szunyog utcai százférőhelyes óvoda építését, vagy azt a villámgyors segítséget, amelyet az üzemek — ez esetben főleg a papírgyáriak — nyújtottak az alig tíz éve épült, s nemrég megrogyant Szárca utcai általános iskola helyreállítására.

A csepeli — közlekedési helyszin tekintetében királyerdei — szenációt jelenleg a művelődési otthon megvalósításra engedélyezett tervei jelentik. Kőbánya mellett Csepel lesz a második fővárosi kivétel, amely erősíti a szabályt; a művelődési házak építési tilalmának mechanikus megtartása ebben a munkásterületben sem vágná egybe az ifjúsági törvény követelményeivel és az MSZMP művelődéspolitikai irányelveivel. S ha figyelembe vesszük, hogy a csepeli vezetők éppen most tíz esztendeje ígérték meg Királyerdőnek a létesítményt, amely egyébként a húszegynéhány kerületi üzem legteljesebb összefogásából épül, jogosnak kell elismerni a „kivételést”. A könyvtárral, a mozi-színházteremmel, klubszobákkal berendezett intézmény mindenestre balzsam lesz a magukat olykor mostoha gyermeknek érző királyerdeiek fájdalmára. Számukra egyébként éppen ezekben a hetekben szorgalmazza a tanács az olcsó köztételeket biztosító melegkonyhás étterem építését, s az üzlethálózat további bővítését.

Együtt a „konkurrenssel”

Az egészségügyi, kulturális és kereskedelmi teendők hosszú sorának elvégzéséhez ugyancsak jól jön a tanácsnak az a hatvanmillió forint, amit a „konkurrens”, a kéttucatnyi csepeli üzem ajánlott fel. A Deák téri piac korszerűsítése, a Vasmunkás téri százötven férőhelyes óvoda, csupán mintá ezekben az „ipari termékek közül”.

A kerületre egyébként alaposan ráfért a centenáriumi ünneplő Budapest egyik legértelmesebb ajándéka, az Egy üzem — egy iskola mozgalom. Csepelen az általános iskolák tantermeinek száma húsz év alatt a háromszorosára nőtt, kihasználtságuk mégis száznyolcvan százalékos; az oktatási intézmények állapota is — enyhén szólva — kedvezőtlen. Ilyen feltételek mellett a tanács nem kis elégedettséggel nyugtázta azt a három és félmillió forintos gyorssegélyt, amelyet a mozgalom keretében, a hatvanmillió felül ajánlottak meg az üzemek az iskolák rendbehozására, társadalmi munka formájában. A mozgalom budapesti értékelése során Csepel a dobogóra került; a harmadik helyet vívta ki a kerületek között segítőkész ipara jóvoltából. Most tavasszal a mozgalom ideiglenesen név változtat Csepelen, az Egy üzem — egy faház elnevezésre hallgató kezdeményezés során valamennyi üzem gyámságot vállal a nyáron megnyíló, Hollandi úti kétszáz-százötven férőhelyes tábortábor felett; a szállások megépítése mellett a közművesítést is elvégzik.

Lakóterület és munkahely különleges egysége érződik az Egy üzem — egy iskola mozgalom kerületi jellegzetességében is. A mozgalom nem korlátozódik egyszerű és egyszemélyes gazdasági segítségre, az üzemek és tanintézmények kapcsolata a szerelési, tatarozási, festési és más munkák elvégzése után sem szakad meg; a pedagógusok ellenszolgálatát nyújtanak az önzetlen támogatásért: segítik a munkások továbbtanulását, ismeretterjesztő és politikai előadásokat tartanak, nevelési tanácsadást rendeznek a munkásszülőknél. Az üzemi ünnepeket tanárok és diákok műsorokkal színesítik, a tantesütlek szem előtt tartják a patronáló gyárak munkaerőgondjait a fiatalok pályaválasztása során, rendszeresen meghívják a kiváló dolgozókat, hogy a tanulók minél közvetlenebbül ismerkedjenek meg a munka világával. Az ilyesfajta kapcsolat kiküszöbölheti az Egy üzem — egy iskola mozgalomban néhol tapasztalható formalitást.

Illúzió helyett valóság

Sajtótájékoztató a csepeli tanácsházán, „Tisztelt jelölőgyűlés” megszólítású kiadvány a választópolgárok számára — szóbeli és írásos bizonyíték azokról a milliárdokról, amelyeket 1971—1975 között a lakóterület Csepeljére sikerült előteremteni. Négyszázmillió forint a városközpont területén felépített tíz- és tizenöteletes épületekre, azok háromszáz lakására, mellettük a 12 tantermes iskola, a 75 férőhelyes bölcsőde, étteremre, bisztróra, a modern Munkásszövetkezeti ABC áruházra. Százmillió forintos fedezet biztosítása avégett, hogy három éven belül 100 százalékos legyen a kerület vezetékes vízellátása. Másik százmillió az összesen nyolcezer négyzetméter alapterületű üzletek, vendéglátó egységek építésére, 86 millió forint az 1974-ben már termelő csepeli kenyérgyárra.

És akkor még nem szoltunk a Vasmunkás téri nyári Ifjúsági Park felépítéséről, a csillagtelepi Baják Ferenc szakközépiskola nyolc új műhelyterméről, a Jedlik Ányos gimnázium pincklubjáról, a csepeli fedett uszoda tervezési költségeiről, a gyorsvasút vágányainak felújításáról, a Béke téri lakóépületek sortatarozásáról, a Tánács utcai és Tanácsház téri parkok közvilágításának korszerűsítéséről, s egy huszonöt-százéves szociális otthonról.

A számolgatás a milliárdokkal nem illúziók kerge-tése — idézzük újra a csepeli tanácselnök véleményét. A fentiek ismeretében egyet kell ezzel értenünk.